

ONBEGREPEN STADSVOGELS

Nu ongeveer een jaar geleden zat ik tijdens het carnavalsweekend in de Turk's head en uitkijkend over Parliamentstreet in Temple Bar, hét uitgaanscentrum van Dublin, valt mijn oog op een jongen van een jaar of 17, die druk gebarend met een zak chips (and fish) in zijn linkerhand onrustig voor een kledingzaak op en neer loopt. Nadere observatie leert dat, lettend op de reacties van de winkelende voorbijgangers, er luidruchtige uitlatingen worden gedaan, die in gebaar stampvoetend en chipsstrooiend worden ondersteund. Nog beter kijkend ontdek ik een minieme GSM die strak tegen het rechter oor wordt geklemd en waartegen met passie en overgave een heftige discussie wordt gevoerd. Vanachter het raam, nippend aan mijn Guinness, valt mijn oog op een meisje aan de overzijde van de straat, beladen met draagtassen. Zichzelf spiegelend in een etalageruit, is ze gewikkeld in een soortgelijk opwindend gesprek, daarbij rood aanlopend van de stress. Dat alles in het decor van een winkelstraat met zoveel kabaal van passerend verkeer dat ook

in de pub een rustig gesprek bijna onmogelijk is. Etholoog als ik wens te zijn, observeer ik het tweetal met een geamuseerde glimlach en verbaas me om zoveel ophef en druktemakerij in een relatief nog zo jong leven.

Afleidend uit het vertoonde gedrag realiseer ik me echter plotseling dat beiden met elkaar in contact staan en blijkbaar op deze manier met elkaar communiceren. Zonder oogcontact, zonder een op elkaar afgestemde gebarentaal, met alleen een stukje hightech,

wordt een passioneel gesprek gevoerd dat naar mijn indruk zonder meer moet leiden tot het einde van een prille liefdesrelatie. Ik denk nog: typisch een communicatie voor stadsmensen. Verwording in de meest brede zin van het woord.

Enkele maanden later lees ik een artikel waarin wetenschappelijk wordt aangetoond dat stadsmeezen een toentje hoger zingen dan hun plattelandsgenoten. De verklaring is dat stadslawaai vooral uit laagfrequente geluiden is opgebouwd. De vogels gaan daardoor deze frequenties vermijden zodat ze toch nog goed hoorbaar zijn voor soortgenoten. Ik denk: knap toch van die koolmezen, een mooi voorbeeld van de ontwikkeling van een nieuw ecotype aangepast aan de moderne stad. Verderop in het artikel wordt echter aangegeven dat andere vogelsoorten wel eens meer hinder kunnen ondervinden van de geluidsvervuiling in de stad, zeker als die vogels minder variatie in hun lied hebben. Dan wordt het lastig om zich temidden van het stadslawaai staande te houden. Die soorten kunnen zich moeilijker aanpassen aan de moderne maatschappij en zijn veroordeeld hun levensdagen te slijten in het meer traditionele platteland.

Kippen zijn sociale familiebeesten, maar ze hebben een terughoudende benadering ten opzichte van vreemde soortgenoten en blijven op afstand. Een kip met ruimte kan dat gedrag zonder problemen tonen. Een productiekip in een legbatterij daarentegen kan dit genetisch vastgelegde sociale gedrag niet uitschakelen en de dieren gaan elkaar pikken, wat kan leiden tot ernstige wonden en zelfs tot kannibalisme. Het kunnen omgaan met stress blijkt deze gedragsstrategie in hoge mate te bepalen. Het naar elkaar pikken ontwikkelt zich bij kippen pas op latere leeftijd. Op jongere leeftijd behoren de echte "veelpikkers" tot de actieve kuikens die zich onderscheiden door onder stress te vluchten en luidkeels op zoek te gaan naar soortgenoten. Stress kan bij kuikens worden opgewekt door ze bijvoorbeeld in een open veld zonder beschutting te plaatsen. De latere "weinigpikkers" zijn in die situatie zo bang dat ze stil blijven zitten. Het karakter van een kuiken blijkt duidelijk gecorrigeerd te zijn met pikgedrag op latere leeftijd. Zou dat gezien de beschikbare

ruimte ook voor stadsmensen kunnen gelden?

Verkwistende leeuweriken leven maar kort. Volgens een stukje in Trouw leven de Nederlandse leeuweriken in weelde. Voedsel in overvloed ten opzichte van woestijnleeuweriken. Deze laatsten passen zich aan de barre omstandigheden aan en kiezen voor een zuinige strategie. Ze leven minder snel en verkwistend en kiezen voor kwaliteit in plaats van kwantiteit. Dat alles leidt tot een langer leven. Volgens de onderzoekster is dat puur te herleiden op een aanpassing aan de om-

standigheden. Passen de Nederlandse leeuweriken in deze vergelijking bij de stad, terwijl we de woestijnleeuwerik meer moeten rekenen tot de plattelandbewoners?

Mijn vader vertelde vroeger wel eens over het boerenleven op het platteland. Hard werken en zeker niet altijd voldoende te eten, maar daarnaast wel ruimte en rust. Ik ben de laatste die dat leven wil romantiseren, maar naar mijn gevoel leefden de mensen meer in harmonie met hun omgeving, minder gestrest en leefden ze én gelukkiger én langer.

Natuurterreinbeheerders zorgen dat die rust en ruimte geboden wordt voor de moderne mens. Ze doen hun uiterste best om natuur- en landschapswaarden veilig te stellen voor de toekomst. Heel recent begonnen echter een paar politiek geëngageerde stadsmensen te roepen dat het maar eens afgelopen moest zijn met dat landjepik door terreinbeheerders. Ik denk dat het "veelpikkers" moeten zijn geweest. Rare vogels toch, die moderne politici.

Plattelandskippen